

AV HAAKON E. MEYER, professor, dr.med., Universitetet i Oslo og Nasjonalt folkehelseinstitutt på vegne av NOREPOS ledergruppe: Nina Emaus og Guri Grimnes (Tromsø), Berit Schei og Siri Forsmo (Nord-Trøndelag/Trondheim), Grethe S. Tell og Clara Gram Gjesdal (Bergen) og Anne Johanne Søgaard og Haakon E. Meyer (Oslo).

Osteoporose og osteoporotiske brudd er et stort helseproblem som berører en betydelig del av den norske befolkningen. På denne bakgrunn ble det i 1990-årene iverksatt flere store osteoporosestudier knyttet til helseundersøkelsene i henholdsvis Tromsø (Tromsundersøkelsen), Nord-Trøndelag (HUNT) og Bergen (HUSK).

Fra flere av disse studiene ble det sendt søknad til Norsk Osteoporoseforening om økonomisk støtte. De fikk det kloke svaret at de kun ville få penger om de sendte en felles søknad og viste at de kunne samarbeide. Dette var faktisk fødsels-hjelpen til det viktige samarbeidsprosjektet Norske epidemiologiske osteoporosestudier, NOREPOS som ble etablert i 1997. I ettertid har også osteoporosestudien tilknyttet Helseundersøkelsen i Oslo (HUBRO) blitt med i dette samarbeidet.

Størst i verden

Totalt er det gjennomført om lag 47 000 benteitthetsmålinger i forbindelse med disse helseundersøkelsene, noe som gjør NOREPOS til en av de største studiene i sitt slag i verden. I tillegg til benteitthetsmålingene er det samlet inn en rekke andre opplysninger i forbindelse med helseundersøkelsene, slik som måling av høyde og vekt, opplysninger om levevaner (røyking, alkoholbruk, kosthold, mosjonsvaner osv.) samt informasjon om medikamentbruk og sykkelighet. Det er også tatt blodprøve av alle deltakerne. For tiden pågår det et stort arbeid for å sikre at alle deltakerne blir fulgt med hensyn til nye brudd i årene etter undersøkelsen. Målet med det hele er å finne mer ut av hva som forårsaker osteoporose og brudd, og hvorfor Norge ligger på verdens-toppen i brudd.

NOREPOS ledes av en gruppe bestående av to representanter fra hvert studiested som møtes regelmessig. Møtene holdes vekselvis i Tromsø, Trøndelag, Bergen og Oslo og lokale samarbeidspartnere inviteres til å delta. I tillegg arrangerte NOREPOS i april 2008 for tredje år på rad et større møte (workshop) der målet var å videreutvikle forskningsplaner og samarbeid. Her møttes rundt 35 forskere innen epidemiologisk, klinisk og basal osteoporoseforskning og det hele munnet ut i planer om et stort forskningsprosjekt basert på våre data.

NOREPOS-samarbeidet har vært og er viktig på

flere måter. På grunn av samarbeidet ble benmassemålingen gjort på likest mulig måte på de fire studiestedene, og det er lagt ned et stort arbeid i å standardisere dataene slik at de er sammenlignbare.

Konkret har dette munnet ut i felles forskningsprosjekt, og for tiden er NOREPOS doktorstipendiat Tone Omsland i ferd med å fullføre sin doktorgrad.

I tillegg er NOREPOS-samarbeidet viktig på det enkelte studiested da det har gitt inspirasjon, faglige innspill og ført til dialog mellom forskere på de forskjellige studiesteder.

Fram til i dag har det blitt offentliggjort om lag 50 vitenskapelige publikasjoner i internasjonale tidsskrift og det er utført 10 doktorgrader i tilknytning til osteoporosesatsningen i helseundersøkelsene i Tromsø, Nord-Trøndelag, Bergen og Oslo. I tillegg er det offentliggjort seks NOREPOS-publikasjoner i internasjonale tidsskrift.

NOREPOS-samarbeidet fikk som sagt, støtte fra Norsk Osteoporoseforening i startfasen og det er senere støttet av Norges forskningsråd. Det er et unikt samarbeid hvor alle de medisinske fakultetene ved norske universiteter og Nasjonalt folkehelseinstitutt er representert. Målet er å bidra med ny og nyttig kunnskap om osteoporose og brudd i tiden framover.